

Η αδήλωτη και ημι-δηλωμένη εργασία εμπόδια στον παραγωγικό μετασχηματισμό της οικονομίας

Στο πλαίσιο της δημόσιας συζήτησης για το μέλλον της εργασίας στην Ελλάδα, ο ΣΕΒ συνεχίζει και αυτή την εβδομάδα την ενασχόλησή του με κρίσιμα ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία της αγοράς εργασίας, εστιάζοντας ειδικότερα στο οξύ πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας. Για τον ΣΕΒ και τις επιχειρήσεις-μέλη του η εύρυθμη και νόμιμη λειτουργία της αγοράς εργασίας αποτελεί μείζονα προτεραιότητα κατά τη μετάβασή μας σε ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα ανοιχτών και ανταγωνιστικών αγορών, παραγωγικών και εξωστρεφών επιχειρήσεων, καλοπληρωμένων και αισιόδοξων εργαζομένων. Δυστυχώς δεν βρισκόμαστε ακόμη εκεί. Η αδήλωτη εργασία αποτελεί παθογένεια της ελληνικής οικονομίας που υποθάλλει τον αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων που τηρούν τη νομιμότητα και εκείνων που την καταστρατηγούν. Οι οργανωμένες επιχειρήσεις-μέλη του ΣΕΒ ανήκουν, λόγω μεγέθους, κατά τεκμήριο στην πρώτη κατηγορία και οι εργαζόμενοι σε αυτές απολαμβάνουν ένα εργασιακό καθεστώς καλών μισθών, παροχών και επαγγελματικής εξέλιξης που δυστυχώς απéchε από το μέσο όρο της υπόλοιπης αγοράς. Ως φαινόμενο, που προϋπήρχε της κρίσης και εντάθηκε κατά τη διάρκεια της, η αδήλωτη εργασία συμβάλλει στην καθήλωση της ελληνικής επιχειρηματικότητας στην ατυπία που συνδέεται με την παραοικονομία και την έλλειψη κρίσιμου μεγέθους για να υποστηριχθεί ο εξαγωγικός προσανατολισμός της οικονομίας.

Στην Ελλάδα η αδήλωτη εργασία δεν έχει μόνο μεγάλη έκταση, αλλά ειδικά το τελευταίο διάστημα λαμβάνει όλο και συχνότερα τη μορφή της «ημι-δηλωμένης εργασίας» μέσω συμβάσεων μερικής απασχόλησης. Καταλυτικό ρόλο διαδραματίζουν η υπερβολικά υψηλή και προοδευτική επιβάρυνση στο μη μισθολογικό κόστος ειδικά στον ιδιωτικό τομέα, σε συνδυασμό με τη χαμηλή ανταποδοτικότητα αυτών των υψηλών και προοδευτικών φόρων και εισφορών. Στα προαναφερθέντα αρνητικά προστίθενται σημαντικά διοικητικά βάρη, τα ζητήματα αποτελεσματικότητας των ελέγχων, αλλά και γενικότερες αποτυχίες πολιτικής, όπως ενδεικτικά στην περίπτωση της δημόσιας εκπαίδευσης και της ανάγκης που δημιουργεί για βοηθητική διδασκαλία στο σπίτι. Η αδήλωτη εργασία έχει σοβαρές επιπτώσεις στους εργαζόμενους, οι οποίοι εγκλωβίζονται σε ένα καθεστώς χαμηλών αποδοχών και επαγγελματικών προοπτικών, χάνοντας την προστασία της Πολιτείας και την πρόσβαση σε κρίσιμες υπηρεσίες που παρέχει το κοινωνικό κράτος, όπως ενδεικτικά την υγειονομική και συνταξιοδοτική κάλυψη. Επιπλέον, διαβρώνει την εμπιστοσύνη στους θεσμούς της χώρας, στρέφει την οικονομία σε χαμηλής προστιθέμενης αξίας δραστηριότητες και συχνά εγκλωβίζει τις ίδιες τις επιχειρήσεις σε μικρά, μη παραγωγικά εταιρικά σχήματα. Αυτό συμβαίνει καθώς σε πολλές περιπτώσεις η αποφυγή της μη ανταποδοτικής μη μισθολογικής επιβάρυνσης μέσω της ατυπίας αποτελεί προϋπόθεση επιβίωσης και παράλληλα η προοδευτικότητα των φόρων εμποδίζει τις επιχειρήσεις να εξελιχθούν σε πιο οργανωμένα σχήματα.

Σε αυτό το πλαίσιο, η δραστική αντιμετώπιση της αδήλωτης ή ημι-δηλωμένης εργασίας πρέπει να ενταχθεί σε μια ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική. Ο ΣΕΒ δηλώνει παρών και συμμετέχει σε συνεργασία με την Πολιτεία, τους υπόλοιπους εργοδοτικούς φορείς και την ΓΣΕΕ στην προσπάθεια για τον περιορισμό του φαινομένου αυτού. Επιπλέον καταθέτει συγκεκριμένες προτάσεις προς αυτήν την κατεύθυνση, τονίζοντας την ανάγκη βελτίωσης της ανταποδοτικότητας του μη μισθολογικού κόστους που επιβαρύνει την εργασία.

Στην προσπάθεια να ξεπεράσουμε τις δομικές αδυναμίες της χώρας, υπογραμμίζουμε με έμφαση ότι δε βοηθάει η δαιμονοποίηση κανενός – ειδικά των μικρότερων επιχειρήσεων ή επαγγελματικών ομάδων στις οποίες η αδήλωτη εργασία εμφανίζεται με μεγαλύτερη συχνότητα. Η διατύπωση προτάσεων που θα τους επιτρέψει να λειτουργούν στη νομιμότητα βοηθώντας όσους το επιλέξουν να μεγαλώσουν σε πιο οργανωμένα σχήματα, θα τους καταστήσει συμμάχους στην επίλυση του προβλήματος. Και αυτό αποτελεί το κρίσιμο στοίχημα για όλους τους φορείς εκπροσώπησης των επιχειρήσεων, και φυσικά προϋπόθεση επιτυχίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Σε συνεργασία με τον Τομέα Ανθρωπίνου Δυναμικού του ΣΕΒ, Ρένα Μπαρδάνη Διευθύντρια, Κατερίνα Δασκαλάκη Associate Advisor, Νινέττα Μανούση Advisor.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντισπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

Ορισμός της αδήλωτης εργασίας

Αν και δεν υπάρχει ένας ενιαίος ορισμός, ο όρος αδήλωτη εργασία σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιγράφει αμειβόμενες δραστηριότητες που είναι νόμιμες ως προς τη φύση τους, που όμως δεν δηλώνονται στις δημόσιες αρχές, λαμβάνοντας υπόψη τη νομοθεσία της κάθε χώρας. Στην Ελλάδα, αναφορά στην ορολογία της αδήλωτης εργασίας γίνεται στο άρθρο 32 του Ν.3996/2011.

Κατά τους τελευταίους 12 μήνες το μέσο έσοδο από αδήλωτη εργασία για άνδρα είναι 2.200 ευρώ και για γυναίκα 1.500 ευρώ.

Περιγραφή του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας

	Αττική 2017	Ελλάδα EB 2013	ΕΕ EB 2013
Όσοι εργάζονται αδήλωτα έχουν υψηλή πιθανότητα να εντοπιστούν από ελέγχους (πολύ + αρκετά υψηλή)	36%	36%	36%
Ψηλοί φόροι ως αιτία αδήλωτης εργασίας % NAI (πρωτίστος+δευτερευόντως)	33%	33%	26%
Οι φόροι και οι εισφορές δεν είναι ανταποδοτικοί % NAI (πρωτίστος+δευτερευόντως)	18%	15%	9%
Απουσία ελέγχων ως αιτία αδήλωτης εργασίας % NAI (πρωτίστος+δευτερευόντως)	24%	40%	21%
Γνωρίζετε κάποιον που εργάστηκε χωρίς να δηλώσει μέρος έστω των εισοδημάτων του; % NAI	86%	54%	32%
Οι χαμηλοί επίσημοι μισθοί ως κίνητρο για αδήλωτη εργασία. % NAI	22%	19%	35%
Η έλλειψη δηλωμένων θέσεων εργασίας ως κίνητρο για αδήλωτη εργασία. % NAI	19%	19%	29%
Αγοράσατε τους τελευταίους 12 μήνες αγαθά ή υπηρεσίες που υποπτεύεστε ότι ενσωματώνουν αδήλωτη εργασία; % NAI	82%	30%	11%
Τα προμηθευτήκατε από επιχειρήσεις; % NAI	54%	43%	24%
Τα προμηθευτήκατε από γνωστούς, φίλους, οικογένεια	38%	27%	51%
Εργαστήκατε αδήλωτα σε επιχείρηση το τελευταίο 12μηνο; % NAI	23%	26%	14%
Κίνητρο αγοράς αυτών. Χαμηλότερη τιμή. % NAI.	75%	74%	60%
Εργαζόμενοι επιχείρησης υπαλλήλου που δηλώνει αδήλωτο εισόδημα. 500+		7%	23%
Εργαζόμενοι επιχείρησης υπαλλήλου που δηλώνει αδήλωτο εισόδημα. 1-4		24%	9%
Σας έχει καταβάλλει ο εργοδότης μέρος της αμοιβής σας μετρητά χωρίς να τα δηλώσει; % NAI	46%	7%	3%
Παραοικονομία (2017/2013)	21,5%	24%	13%
Παραοικονομία (2007)		25%	13%
Αδήλωτη εργασία που αποκαλύπτει ΣΕΠΕ σε ελέγχους (πλήρως αδήλωτη)	30%-40%	30%-40%	

(Δ1) Το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας στην Ελλάδα. Πηγή: Ευρωβαρόμετρο 2013 εκτός αν αναφέρεται 2007. [IAW για παραοικονομία](#). Για το 2017 πηγή είναι δημοσκόπηση, η οποία πραγματοποιήθηκε στην περιφέρεια Αττικής στο πλαίσιο του [Οδικού Χάρτη Καταπολέμησης της Αδήλωτης Εργασίας](#), του προγράμματος «Υποστήριξη της μετάβασης από την άτυπη στην τυπική οικονομία και τη μείωση της αδήλωτης εργασίας στην Ελλάδα: Αναγνώριση των αιτιών και διασφάλιση της αποτελεσματικής συμμόρφωσης», που υλοποίησε η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας σε συνεργασία με την Κυβέρνηση και τη συμμετοχή των Κοινωνικών Εταίρων και η οποία ολοκληρώθηκε στις 31 Οκτωβρίου 2017.

Η αδήλωτη εργασία εμφανίζεται και σε επιχειρήσεις, και μπορεί να είναι πλήρως ή μερικώς αδήλωτη, (πχ με τη μερική καταβολή του μισθού αδήλωτα και με καταβολή «μετρητών στο χέρι», την παροχή υπηρεσιών από αυτό-απασχολούμενους σε επιχειρήσεις ή νοικοκυριά, συμβοηθούτων ατόμων σε οικογενειακή επιχείρηση και τέλος την παροχή προσωπικής εργασίας σε γείτονες, φίλους, συγγενείς και γνωστούς όπως είναι η φύλαξη παιδιών. Μια σχετική καταγραφή των πτυχών αυτών της αδήλωτης εργασίας έχει γίνει για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το [2007](#) και το [2013](#) από το Ευρωβαρόμετρο.

Στην Ελλάδα ([όπως και σε άλλες χώρες του Νότου](#)) φαίνεται, καταρχήν και σε αντίθεση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι η αδήλωτη εργασία λαμβάνει λιγότερο τη μορφή «εξυπηρέτησης μεταξύ συγγενών και γνωστών» και περισσότερο τη μορφή εργασίας σε επιχείρηση.

Επιπλέον, πρόσφατη δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Εκστρατείας Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης του [Οδικού Χάρτη Καταπολέμησης της Αδήλωτης Εργασίας](#), και η οποία έθεσε ίδια ερωτήματα [με το Ευρωβαρόμετρο](#), περιοριζόμενη όμως μόνο στην περιφέρεια Αττικής αντί για το σύνολο της επικράτειας, επιβεβαιώνει σε αρκετές ερωτήσεις τα ευρήματα του Ευρωβαρόμετρου, αλλά καταγράφει επίσης μια ενίσχυση της έκτασης του φαινομένου σε ό,τι αφορά την καταβολή μέρους της αμοιβής του εργαζομένου ως αδήλωτο εισόδημα και την αγορά αγαθών και υπηρεσιών που εικάζεται ότι εμπεριέχουν αδήλωτη εργασία (**Δ1**).

Σύμφωνα με τη δημοσκόπηση του 2017 το φαινόμενο στη συντριπτική του πλειοψηφία, άνω του 55%, αφορά την καταβολή μέρους αποδοχών για κύρια ή και υπερωριακή εργασία ως αδήλωτο εισόδημα σε εργαζόμενους που έχουν και επίσημο εισόδημα (ημι-δηλωμένη εργασία) και το 70% πιστεύει ότι η τρέχουσα συγκυρία έχει ενισχύσει τα κίνητρα για αδήλωτη εργασία, κάτι που με τη σειρά του αξιολογείται από την πλειοψηφία ότι έχει σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνική προστασία στη χώρα μας. Μάλιστα, καταγράφεται μια σοβαρή ένδειξη έντασης ειδικά του φαινομένου της ημι-δηλωμένης εργασίας.

Σύμφωνα με δημοσκόπηση του 2017, το 23% πιστεύει ότι «ο αγώνας κατά της αδήλωτης εργασίας» «δεν αποτελεί προτεραιότητα» και ένα 21% «δε γνωρίζει την ύπαρξη του».

Η ίδια δημοσκόπηση καταγράφει από την πλευρά των καταναλωτών ως πηγές προμήθειας υπηρεσιών και αγαθών που ενσωματώνουν αδήλωτη εργασία τις οικιακές εργασίες, καθώς και ανακαινίσεις και κηπουρική, υγειονομική περίθαλψη και φύλαξη ηλικιωμένων, τη φύλαξη παιδιών και τη διδασκαλία, την αγορά αγροτικών προϊόντων και τις επισκευές αυτοκινήτων. Από την πλευρά των εργαζομένων, καταγράφεται ως ιδιαίτερα εκτεταμένη η αδήλωτη εργασία στην εστίαση (σερβιτόρος), στη διδασκαλία, τις πωλήσεις αγαθών, τη φύλαξη παιδιών και τον καθαρισμό και τις επισκευές κατοικιών και αυτοκινήτων. Επίσης, η δημοσκόπηση καταγράφει ότι ένα 15% των εργαζομένων απασχολείται χωρίς επίσημη γραπτή σύμβαση και άλλο ένα 11,7% απασχολείται απλήρωτα για οικογενειακή επιχείρηση, ενώ κατά το τελευταίο 12μηνο το μέσο έσοδο από αδήλωτη εργασία για άνδρα είναι 2.200 ευρώ και για γυναίκα 1.500 ευρώ. Ενδιαφέρον έχει τέλος ότι σύμφωνα με την δημοσκόπηση το 2017 ένα 23% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι «ο αγώνας κατά της αδήλωτης εργασίας» «δεν αποτελεί προτεραιότητα» και ένα 21% «δε γνωρίζει την ύπαρξη του».

Συνέπειες της αδήλωτης εργασίας

Η αδήλωτη εργασία έχει ως άμεση συνέπεια τη μη καταβολή των φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, που προβλέπει η νομοθεσία μιας χώρας, κάτι που αποτελεί αυταπόδεικτα μια μορφή φοροδιαφυγής που υπονομεύει τη δημοσιονομική υγεία και μειώνει τους πόρους που έχει στη διάθεση του το κράτος για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής.

Η αδήλωτη εργασία επιδρά στις συνθήκες εργασίας και την ποιότητα των θέσεων εργασίας. Συνιστά μια μορφή «[κοινωνικού dumping](#)», σχετίζεται με χαμηλότερες αποδοχές, χειρότερες συνθήκες εργασίας, συνταξιοδοτικής και υγειονομικής κάλυψης και άλλων παροχών κοινωνικής ασφάλισης και εργασία εκτός προστασίας που παρέχει το θεσμικό πλαίσιο στον εργαζόμενο. Επίσης, χαρακτηρίζεται από αυξημένους κινδύνους για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, έχει σημαντικές και αρνητικές κοινωνικές συνέπειες και οδηγεί σε χαμηλές προοπτικές επαγγελματικής εξέλιξης, απουσία πρόσβασης σε ευκαιρίες για δια βίου μάθηση και ανεπαρκή κοινωνική προστασία. Επιπλέον, υπονομεύει την ικανότητα άσκησης αποτελεσματικής κοινωνικής πολιτικής και υποστήριξης αυτών που πραγματικά έχουν ανάγκη.

Ενδεικτικές συνέπειες της αδήλωτης εργασίας: Μη καταβολή φόρων & εισφορών, υπονόμευση κοινωνικού κράτους, χειρότερες συνθήκες εργασίας και χαμηλότερες αποδοχές, κίνδυνοι για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, αποκλεισμός εργαζομένων από προοπτικές επαγγελματικής εξέλιξης, στρέβλωση ανταγωνισμού, εγκλωβισμός επιχειρήσεων και δομής οικονομίας σε σχήματα χαμηλής παραγωγικότητας.

Η αδήλωτη εργασία, όπως [επιβεβαιώνει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#), δημιουργεί συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού σε βάρος των επιχειρήσεων που είναι συνεπείς αλλά και των εργαζομένων που καταβάλλουν το σύνολο των εισφορών και φόρων που τους αναλογούν και που, συνεπώς, καθίστανται λιγότερο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας.

Επίσης, η επιβράβευση, στην πράξη, της φοροδιαφυγής και εισφοροδιαφυγής αλλά και της παράκαμψης των κανόνων δικαίου που διέπουν την αγορά εργασίας συνιστά επίσης υπονόμευση του κράτους δικαίου και [συμβάλλει όπως κάθε παράβαση κανόνων στη σταδιακή διάβρωση των θεσμών της χώρας](#), κάτι που συνήθως συνεπάγεται εγκλωβισμό της χώρας σε ένα χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης.

Αιτίες επέκτασης και εδραίωσης της αδήλωτης εργασίας - Η αδήλωτη εργασία ως αναπόσπαστο μέρος των δομικών αδυναμιών της Ελλάδας

Η σχέση ανάμεσα στη φορολογία, την αδήλωτη εργασία, [αλλά και την παραοικονομία](#), είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη, [όπως καταγράφουν σχετικές έρευνες](#). Συγκεκριμένα, οι υψηλοί φόροι και εισφορές δεν οδηγούν αναγκαστικά σε αύξηση της αδήλωτης εργασίας [όταν εργαζόμενοι και εργοδότες αναγνωρίζουν ότι οι χρεώσεις αυτές έχουν υψηλή ανταποδοτικότητα](#). Το τελευταίο συμβαίνει σε χώρες στις οποίες η ποιότητα των θεσμών, της διακυβέρνησης και η περιορισμένη διαφθορά εγγυούνται πως οι επιβαρύνσεις αυτές πράγματι μετασηματίζονται από το κοινωνικό κράτος σε ανταποδοτικές υπηρεσίες. Μάλιστα, οι τελευταίες [δεν χρειάζεται καν να είναι άμεσα ανταποδοτικές](#) – σχετικές έρευνες καταλήγουν ότι εργαζόμενοι και εργοδότες αποδέχονται φόρους και εισφορές που αξιοποιούνται από το κοινωνικό κράτος για την ενίσχυση αδυνάμων [στο βαθμό που η εμπιστοσύνη στην καλή διαχείριση των κονδυλίων και την αποτελεσματικότητα των δράσεων είναι υψηλή](#).

Οι υψηλοί συντελεστές δεν οδηγούν σε υψηλότερη αδήλωτη εργασία σε χώρες υψηλής θεσμικής ωριμότητας. Αντίθετα, σε χώρες με θεσμικές αδυναμίες και στις οποίες η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των δημοσίων δαπανών προς όφελος της κοινωνίας είναι χαμηλή, οι υψηλοί φόροι αξιολογούνται από τους πολίτες ότι έχουν χαμηλή ανταποδοτικότητα και ενθαρρύνουν την ατυπία στην αγορά εργασίας καθώς και τη φοροδιαφυγή.

Επιπλέον, πλήθος παραγόντων μπορεί να υπεισέλθουν, γεγονός που σημαίνει ότι όχι μόνο πρέπει να αξιολογούνται [αλλά και οι προτεινόμενες για την κάθε χώρα λύσεις](#) και δράσεις να τις λαμβάνουν υπόψη.

[Όπως προκύπτει από σχετικές έρευνες](#), τα χαρακτηριστικά των θεσμών καθώς και οι ρυθμίσεις, φορολογικές και μη, διαμορφώνουν συμπεριφορές, που στη συνέχεια δημιουργούν και την αντίστοιχη «κουλτούρα» η οποία αναπαράγει τις δομές αυτές, κάτι που καταγράφεται και από την πρόσφατη [Διαγνωστική μελέτη για την αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα](#).

Με δεδομένα τα παραπάνω, η αντιμετώπιση του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας στην Ελλάδα δεν πρέπει να γίνει αποσπασματικά και αποκομμένη από τις δομικές αδυναμίες και τα συνολικά χαρακτηριστικά της οικονομίας της χώρας. Η, μέτρια στην καλύτερη περίπτωση, θεσμική ωριμότητα της χώρας και η [αρκετά εδραιωμένη διάδοση της διαφθοράς πλαισιώνονται](#) από [πολύ ψηλούς και έντονα προοδευτικούς φόρους](#) και, ως συνέπεια των προαναφερόμενων οδηγούν [στον εγκλωβισμό της επιχειρηματικότητας σε μικρομεσαία και χαμηλής παραγωγικότητα σχήματα](#).

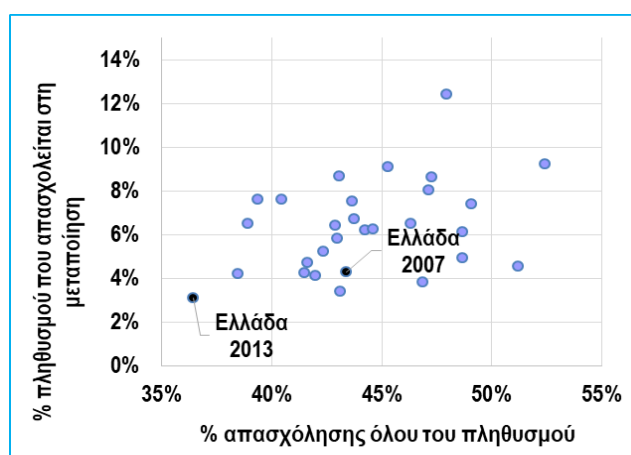
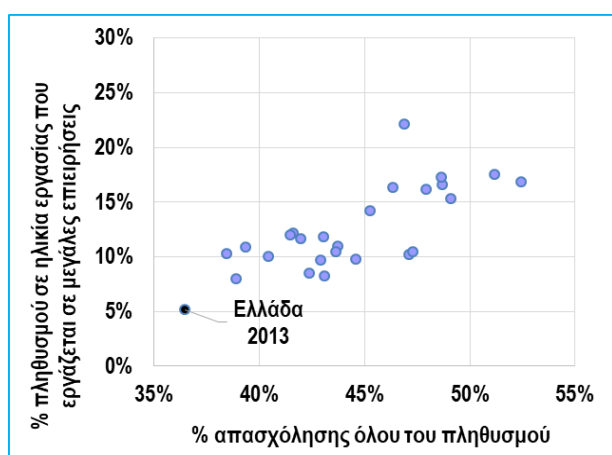
Στα πλαίσια αυτής της πραγματικότητας [το μη φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον της χώρας](#), ενισχυμένο από την αβεβαιότητα και φορολογικές υπερβολές των τελευταίων ετών, [πλήττει κυρίως πιο σύνθετες μορφές](#)

παραγωγής και επιχειρηματικής οργάνωσης, όπως είναι ενδεικτικά η μεταποίηση, οι οποίες λόγω της οργάνωσης των δραστηριοτήτων τους εκτίθενται, αθροιστικά, σε περισσότερες από αυτές τις παθογένειες.

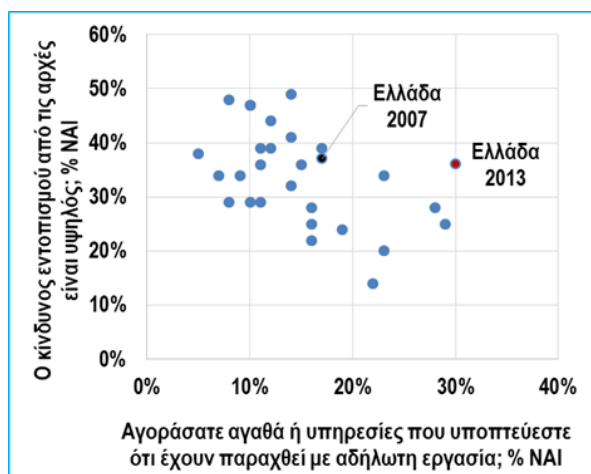
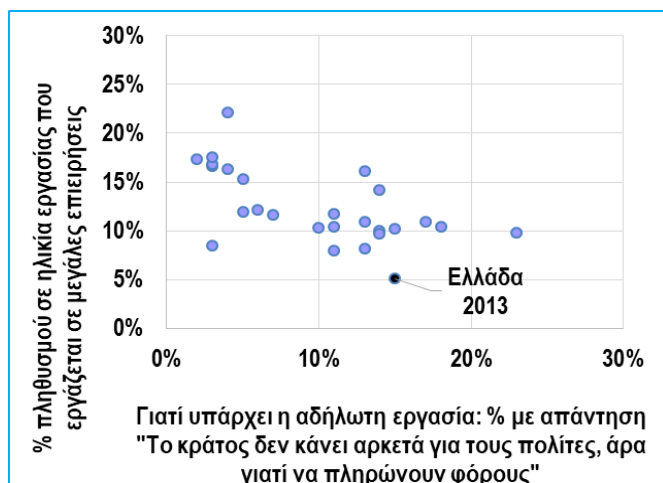
Ο συνδυασμός όλων των παραπάνω εξηγεί τη σχετική αδυναμία της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα αλλά και την, αναλογική, απουσία μεγάλων επιχειρήσεων (Δ2). Η σχετικά περιορισμένη παρουσία των τελευταίων, στο βαθμό που συνήθως λειτουργούν ως αφορμές ανάπτυξης αλυσίδων αξίας που ενθαρρύνουν τη μεγέθυνση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που εντάσσονται σε αυτές, εμφανίζεται έτσι ως κρίσιμη δομική αδυναμία της χώρας που συνδέεται άμεσα με τη χαμηλή μη μισθολογική ανταγωνιστικότητα της χώρας και, ως αναπόφευκτο επακόλουθο, τη συγκράτηση των μισθών σε χαμηλά επίπεδα.

Την πραγματικότητα αυτή καταγράφει και η πρόσφατη Διαγνωστική Έκθεση για την Αδήλωτη Εργασία στην Ελλάδα, που αναφέρει ότι το μέγεθος της αδήλωτης οικονομίας εκτιμάται ότι ισοδυναμεί με το 25% του ΑΕΠ της Ελλάδας (21,5% για το 2017, διπλάσιο περίπου του μέσου όρου των ανεπτυγμένων χωρών που καταγράφει η σχετική έρευνα, αλλά και σημαντικά μειωμένου για τη χώρα μας τα τελευταία χρόνια) και «με το σχετικά υψηλό επίπεδο αυτοαπασχόλησης και το μεγάλο ποσοστό των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην επικράτηση της».

(Δ2) Το μέγεθος της μέσης επιχείρησης και η παρουσία μιας υγιούς μεταποιητικής βάσης είναι προϋποθέσεις για την αύξηση της απασχόλησης. Πηγή: AMECO, SBA Factsheet 2013, GR 2007.

Σε αυτό το περιβάλλον μιας εγκλωβισμένης από τους αδύναμους θεσμούς και την υπερ-φορολόγηση μικρομεσαίας οικονομίας, και παράλληλα με την εδραιωμένη πεποίθηση ότι υπάρχει «απουσία ελέγχων», ενισχύεται η αποδοχή στην της αδήλωτης εργασίας «επειδή το κράτος δεν παρέχει αρκετά στους πολίτες, άρα γιατί να πληρώνουν φόρους;» (Δ3).

(Δ3) Το μέγεθος της μέσης επιχείρησης συνοδεύεται από μια προσέγγιση «ότι δεν περιμένουμε τις λύσεις από το κράτος» και η αποτελεσματικότητα των ελέγχων οδηγεί σε περιορισμό της αδήλωτης εργασίας. Πηγή: AMECO, SBA Factsheet, Eurobarometer Undeclared Work in the European Union 2013, GR 2007.

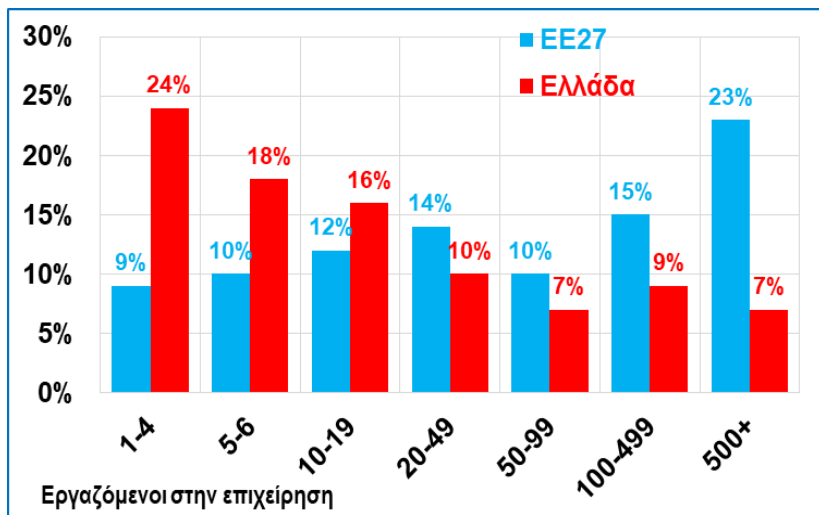
Η αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα αποτελεί πρόβλημα που συνδέεται κυρίως με την αυταπασχόληση και τις των πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεων, σε αντίθεση με τις ανεπτυγμένες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Το γεγονός αυτό πρέπει να γίνει αποδεκτό εφόσον είναι επιθυμητό να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το φαινόμενο. Είναι απολύτως κρίσιμο η αποδοχή αυτής της πραγματικότητας να μη συνταυτισθεί με μια δαιμονοποίηση της μικρομεσαίας επιχείρησης.

Το γεγονός ότι η αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα αποτελεί κυρίως ζήτημα της αυταπασχόλησης και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, σε αντίθεση με την Ευρώπη και σημαντικές μεγάλες Ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες φαίνεται να αφορά, τουλάχιστον, και τις μεγάλες επιχειρήσεις **(Δ4)**, πρέπει να αξιολογηθεί με ιδιαίτερη προσοχή. Καταρχήν, το γεγονός αυτό πρέπει να γίνει αποδεκτό εφόσον είναι επιθυμητό να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το φαινόμενο. Είναι όμως απολύτως κρίσιμο η αποδοχή αυτής της πραγματικότητας να μη συνταυτισθεί με μια δαιμονοποίηση της μικρομεσαίας επιχείρησης. Η Ελληνική επιχείρηση είναι μικρομεσαία όχι επειδή ο Έλληνας δεν μπορεί να αναπτύξει την επιχείρηση του ή επειδή δεν μπορεί να εργαστεί σε μια επιχείρηση που αναπτύσσεται και μεγαλώνει. Είναι μικρή επειδή ο υφιστάμενος συνδυασμός θεσμών και φόρων, κυρίως, αλλά και μεταξύ άλλων παραγόντων, την εγκλωβίζουν σε μια άχαρη πραγματικότητα και της στερούν κάθε προοπτική ανάπτυξης.

Τα όποια μέτρα δραστικής αντιμετώπισης της αδήλωτης εργασίας πρέπει συνεπώς να συνοδεύουν εκείνα τα μέτρα που θα επιτρέψουν στην μικρομεσαία επιχείρηση που δεν επιθυμεί να μεγαλώσει, καθώς λειτουργεί εξαιρετικά ως τέτοια και αυτό της αρκεί, να λειτουργήσει σε ένα περιβάλλον πλήρους νομιμότητας. Και ταυτόχρονα να επιτρέψει σε εκείνες τις λίγες αναλογικά επιχειρήσεις που αναπτύσσονται ταχέως, δημιουργώντας στη διαδρομή αυτή και τις νέες θέσεις εργασίας για όλη την οικονομία, να το κάνουν χωρίς

τα υφιστάμενα θεσμικά και φορολογικά εμπόδια – ώστε η αύξηση του μέσου μεγέθους της Ελληνικής επιχείρησης να έρθει και σαν αποτέλεσμα της ανάπτυξης πολλών ΜμΕ.

(Δ4) Στην Ελλάδα η αδήλωτη εργασία είναι υπόθεση κυρίως των πολύ μικρών επιχειρήσεων: % όσων δήλωσαν ότι έλαβαν μέρος της αμοιβής αδήλωτα, ανά μέγεθος επιχείρησης. Πηγή: Eurobarometer Undeclared Work in the European Union 2007 & 2013. % ΔΞ/ΔΑ σε ΕΕ7%, Ελλάδα 9%. Σημειώνεται ότι το υψηλό ποσοστό αδήλωτων εισοδημάτων σε μεγάλες επιχειρήσεις σε χώρες υψηλής & προοδευτικής φορολογίας όπως το Βέλγιο, η Γαλλία αλλά και σε χώρες όπως η Ολλανδία, Λουξεμβούργο και το ΗΒ ανεβάζουν τον μέσο όρο της ΕΕ.

Η απελευθέρωση της δυναμικής μικρομεσαίας επιχείρησης από τα δεσμά που την καθηλώνουν σήμερα συνδέεται άρρηκτα με την μετάβαση σε μια αγορά εργασίας στην οποία η αδήλωτη εργασία θα αποτελεί περιθωριακό φαινόμενο.

Αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα, φορολογία και ασφαλιστικές εισφορές

Οι ειδικές έρευνες του Ευρωβαρόμετρου καταγράφουν την προαναφερόμενη ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στην αντίληψη ότι οι φόροι που πληρώνονται δεν είναι ανταποδοτικοί και τη διάδοση της αδήλωτης εργασίας (Δ5). Την ίδια ώρα στοιχεία του ΣΕΠΕ που δημοσιεύει μελέτη του ΙΝΕ ΓΣΕΕ καταγράφει το βαθμό στον οποίο τόσο εργοδότες αλλά και εργαζόμενοι αναδεικνύουν το συνδυασμό φορολογίας και εισφορών ως, σωρευτικά και εφόσον προστεθούν τα ποσοστά στις σχετικές χωριστές απαντήσεις, τον πλέον κρίσιμο παράγοντα στην προσπάθεια αντιμετώπισης του φαινομένου, μαζί πάντα φυσικά με τους αποτελεσματικούς και επαρκείς σε αριθμό ελέγχους (Δ6). Συνεπώς καταγράφεται πράγματι πως ο παράγοντας που ενθαρρύνει την αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα δεν είναι απλά το γεγονός ότι οι φόροι είναι ιδιαίτερα υψηλοί και προοδευτικοί, αλλά το γεγονός ότι αυτοί οι ψηλοί φόροι και εισφορές δεν είναι ανταποδοτικοί, ή τουλάχιστον δεν αξιολογούνται από το κοινωνικό σύνολο ως τέτοιοι.

(Δ5) Αδήλωτη εργασία και αίσθηση

ανταποδοτικότητας φορολογίας. Πηγή:

Eurobarometer Undeclared Work in the European Union 2007 & 2013.

(Δ6) Κίνητρα για τη μείωση της αδήλωτης εργασίας κατά τη γνώμη των εργαζομένων και των εργοδοτών.

Πηγή: Ν. Καψάλη, «Η αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα. Αξιολόγηση των σύγχρονων μέτρων καταπολέμησης του φαινομένου. ΙΝΕ-ΓΣΕΕ 2015 - Στοιχεία έρευνας ΣΕΠΕ 2012.

Συνεπώς ο παράγοντας που ενθαρρύνει την αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα δεν είναι απλά το γεγονός ότι οι φόροι είναι ιδιαίτερα υψηλοί και προοδευτικοί, αλλά το γεγονός ότι αυτοί οι ψηλοί φόροι και εισφορές δεν είναι ανταποδοτικοί, ή τουλάχιστον δεν αξιολογούνται από το κοινωνικό σύνολο ως τέτοιοι.

Μέτρα αντιμετώπισης της αδήλωτης εργασίας

Στην Ελλάδα σήμερα η έξοδος από την κοινωνική και δημοσιονομική κρίση είναι απόλυτα εξαρτημένη από την ιδιωτική οικονομία και μπορεί να προέλθει μόνο μέσα από την αποκατάσταση της δυνατότητας του ιδιωτικού τομέα να παράγει πλούτο και ανάπτυξη ώστε να δημιουργεί θέσεις εργασίας. Για να γίνει αυτό θα πρέπει οι επιβαρύνσεις πέραν του μισθού στη εργασία να είναι τέτοιες ώστε να μην αποθαρρύνεται η αύξηση της απασχόλησης και η μετάβαση της αδήλωτης σε δηλωμένη απασχόληση. Ένα εύλογο όρι για τη δεδομένη ανταποδοτικότητα των αντίστοιχων υπηρεσιών και το εκάστοτε επίπεδο μη μισθολογικών επιβαρύνσεων μια επαρκής ευελιξία στην αγορά εργασίας διασφαλίζει ότι αυξήσεις μισθών θα δίνονται όταν θα μπορεί η επιχείρηση να τις καλύψει από αυξήσεις στην παραγωγικότητα. Αυτό με τη σειρά του θα έχει ως συνέπεια ότι περισσότεροι εργαζόμενοι και περισσότερες επιχειρήσεις θα μπορέσουν να συμφωνήσουν σε μια επίσημη σχέση εργασίας που να ικανοποιεί και τους δυο.

Οι πρώτοι που πλήττονται από ένα θεσμικό πλαίσιο που είναι άκαμπτο και επιβάλλει αμοιβές που δεν δικαιολογεί η παραγωγικότητα είναι οι επιχειρήσεις με μικρότερες αντοχές και στις οποίες το μισθολογικό και μη μισθολογικό κόστος αποτελεί μεγαλύτερο μέρος του κύκλου εργασιών. Αυτές είναι κυρίως οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Μάλιστα, οι πρώτοι που πλήττονται από ένα θεσμικό πλαίσιο που είναι άκαμπτο και επιβάλλει αμοιβές που δεν δικαιολογεί η παραγωγικότητα είναι οι επιχειρήσεις με μικρότερες αντοχές και στις οποίες το μισθολογικό και μη μισθολογικό κόστος αποτελεί μεγαλύτερο μέρος του κύκλου εργασιών. Αυτές είναι κυρίως οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Αυτές μάλιστα αυτή την περίοδο αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις ως προς την πληρωμή των οφειλών τους προς ιδιώτες, αλλά και το κράτος, την ώρα που η αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα, σε αντίθεση με την Ευρώπη, δεν είναι τόσο ζήτημα «εργασίας μεταξύ φίλων και συγγενών» αλλά εργασίας σε επιχειρήσεις.

Συνεπώς, η κρατική παρέμβαση πρέπει να κατευθύνεται στη διαμόρφωση συνθηκών ανάπτυξης και ταυτόχρονα στη διασφάλιση ενός πλαισίου εύρυθμης λειτουργίας που να καταπολεμά αποτελεσματικά παράνομες συμπεριφορές και πρακτικές. Φυσικά όλοι συμφωνούν στο τελευταίο.

Από το Οκτώβριο του 2016, έχει επικυρωθεί σε τριμερές επίπεδο ο Οδικός Χάρτης Καταπολέμησης της Αδήλωτης Εργασίας, ο οποίος δημιουργεί ένα πλαίσιο θεσμικών μεταρρυθμίσεων, δράσεων και πρωτοβουλιών πολιτικής, με κύριο στόχο να αντιμετωπιστεί η αδήλωτη εργασία, με τρόπο συστηματικό.

Ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός προβλέπει τη σύσταση ενός οργάνου, τριμερούς χαρακτήρα ο οποίος θα έχει την ευθύνη για την αντιμετώπιση του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας και την εφαρμογή του Οδικού Χάρτη.

Οι ενοποιημένες βάσεις δεδομένων και η διαλειτουργικότητα τους που πρόσφατα απέκτησε η χώρα θα πρέπει να αξιοποιηθούν και να λειτουργεί ένα ενοποιημένο σύστημα πληροφοριακό σύστημα.

Θα πρέπει να αξιοποιηθούν δεδομένα και εργαλεία ανάλυσης τους για την καλύτερη καταγραφή των μορφών που λαμβάνει η αδήλωτη εργασία και τη διαμόρφωση στρατηγικών αποτελεσματικότερου εντοπισμού της. Όπως προβλέπεται το νέο πληροφοριακό σύστημα του ΣΕΠΕ να επικαιροποιηθεί με κανόνες για εντοπισμό της παραβατικότητας στην αγορά εργασίας και με στοχευμένες επιθεωρήσεις βάσει νέων κανόνων.

Τα αποτελέσματα των ελέγχων θα πρέπει να δημοσιοποιούνται τακτικά και με μεγάλη ανάλυση, πέραν της αξιοποίησής τους για τη συνεχή αξιολόγηση του συνόλου του θεσμικού και φορολογικού πλαισίου που διέπει την εργασία. Παράλληλα, θα πρέπει να σχεδιάζεται η διευκόλυνση μετάβασης της αδήλωτης στην επίσημη απασχόληση.

Πρέπει επίσης να επανασχεδιαστεί και να εφαρμοστεί ο μηχανισμός ελέγχων και το σύστημα κυρώσεων ποινών σε συνδυασμό με ένα εξορθολογισμένο μη μισθολογικό κόστος και ένα ισορροπημένο πλαίσιο ρυθμίσεων το οποίο να συνοδεύεται από μια συνεχή προσπάθεια για την αύξηση της ανταποδοτικότητας αυτών.

Προϋπόθεση για την αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου είναι όλοι οι παράγοντες και οι εμπλεκόμενοι φορείς να συνεισφέρουν στη μείωση του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας, παράλληλα με την αύξηση της απασχόλησης. Σε διαφορετική περίπτωση οι έλεγχοι θα αναζητούν να επιβάλλουν τη νομιμότητα την ώρα που δίνονται από αλλού ισχυρά κίνητρα καταστρατήγησής της. Και οι αποτελεσματικοί έλεγχοι θα επιβάλλουν τη νομιμότητα κυρίως σε ΜμΕ που οριακά επιβιώνουν οδηγώντας, τελικά, σε απώλεια εσόδων για το κράτος, την απώλεια και άλλων θέσεων εργασίας και τον εξοστρακισμό ειδικά των πιο αδύναμων κοινωνικών ομάδων που απασχολούνται από ΜμΕ από τα επίσημα εργαλεία στήριξης και προστασίας που εκφράζει η συμμετοχή στην επίσημη αγορά εργασίας.

Πρέπει να τονιστεί στο σημείο αυτό ότι διαφορετικά ύψη επιβαρύνσεων και ρυθμίσεων ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης αποτελούν εμπόδια στην ανάπτυξη, κάτι [που με τη σειρά του αποθαρρύνει η Ευρωπαϊκή Ένωση](#). Οι επιβαρύνσεις και ρυθμίσεις πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να διευκολύνουν τη νόμιμη λειτουργία της μικρομεσαίας επιχείρησης που θα παραμείνει μικρομεσαία, όπως συμβαίνει με χιλιάδες εξαιρετικές μικρές επιχειρήσεις. Και την ίδια ώρα να μην τιμωρεί αυτές τις λίγες, αλλά κρίσιμες για τη συνολική ενδυνάμωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που καταφέρνουν να πετύχουν μια πορεία ταχείας ανάπτυξης.

Τέλος, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αναβάθμισης των ελεγκτικών μηχανισμών θα πρέπει να βασιστεί σε πυλώνες που αφορούν τη διοικητική οργάνωση, τη διαφάνεια και την επάρκεια υποστήριξης του έργου των επιθεωρητών εργασίας.

Συγκεκριμένα, σχετικές δράσεις πρέπει να υπάρξουν στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

1. Πλήρης αξιοποίηση ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος, με τη συμπλήρωση κενών, την αναβάθμιση των λειτουργιών και της διασύνδεσης των ήδη υφιστάμενων συστημάτων.

2. Οργανωτική και οικονομική αυτοτέλεια του ΣΕΠΕ, ώστε να θωρακιστεί διοικητικά, να ενδυναμωθεί η ικανότητα προγραμματισμού και να υπάρξει διασύνδεση στόχων και ανταμοιβής.
3. Σύνδεση της εθνικής στρατηγικής της χώρας για την υγεία και ασφάλεια της εργασίας με τις επιχειρησιακές δυνατότητες του ΣΕΠΕ.
4. Αποδέσμευση των επιθεωρητών εργασίας από τις διοικητικές υποχρεώσεις και αντίστοιχη δημιουργία επαρκώς στελεχωμένης, με αξιοκρατία και χωρίς υπερβολές, και με επαρκή υποστήριξη σε υλικοτεχνικές υποδομές διοικητικής υπηρεσίας.
5. Πιστοποίηση των δομών του ΣΕΠΕ καθώς και των επιθεωρητών.
6. Υποχρεωτική καταβολή μισθών και εισφορών για όλες τις επιχειρήσεις μέσω τραπεζικών λογαριασμών που διασυνδέονται με ελεγκτικούς μηχανισμούς και ασφαλιστικά ταμεία.
7. Προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης των επιθεωρητών και υποστήριξη τους με σύγχρονες υλικοτεχνικές υποδομές.
8. Έκδοση λειτουργικού εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του ΣΕΠΕ και σαφή περιγραφή των καθηκόντων.
9. Ενίσχυση διαφάνειας, με τακτική δημοσιοποίηση, σύμφωνα με ετήσιο ημερολόγιο ανακοινώσεων, πρωτογενών στοιχείων καθώς και εκθέσεων ανάλυσης αυτών που να σχετίζονται με τους ελέγχους και τα αποτελέσματα αυτών.
10. Διασφάλιση της οικονομικής ανταποδοτικότητας και βιωσιμότητας του φορολογικού και ασφαλιστικού συστήματος, καθώς και της συνταξιοδοτικής δικαιοσύνης και εξέταση σημαντικής μείωσης ασφαλιστικών εισφορών, κυρίως μέσω κατάργησης επιβαρύνσεων πέραν των εισφορών για υγεία και σύνταξη καθώς και εκλογίκευσης της έντονης προοδευτικότητας των φορολογικών συντελεστών.
11. Αξιολόγηση θεσμού εργόσημου, με στόχο την ενίσχυση της λειτουργικότητας του θεσμού.
12. Ενεργοποίηση και αξιοποίηση των ενοποιημένων βάσεων δεδομένων και εφαρμογή ενός ενοποιημένου συστήματος για τη δραστική βελτίωση της είσπραξης των ασφαλιστικών εισφορών. Στόχος η ολική ψηφιοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών. Αναβάθμιση του συστήματος ΗΛΙΟΣ και δημοσιοποίηση ακόμα πιο αναλυτικών στοιχείων (όπως τα έσοδα).
13. Προώθηση της συνεργασίας των εθνικών αρχών με τις Ευρωπαϊκές αρχές και τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ILO) σε διάφορα πεδία πολιτικής και διευκόλυνση της εφαρμογής μέτρων και δράσεων για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας. Αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.
14. Κωδικοποίηση και απλοποίηση της εργατικής νομοθεσίας, με στόχο την ασφάλεια δικαίου, τη δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος για ανάπτυξη και ισχυροποίηση του Κοινωνικού Διαλόγου και την ουσιαστική συμβολή στην αναπτυξιακή – επενδυτική προσπάθεια της χώρας.

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€368 δισ.
67% συνόλου*

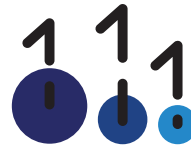
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€60 δισ.
51% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€62 δισ.
43% συνόλου*

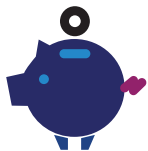
ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ
€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* ποσοστό επί του συνόλου ICAP

** κέρδη κερδοφόρων ως ποσοστό επί του συνόλου κερδών κερδοφόρων ICAP

*** ποσοστό επί του συνόλου τακτικών αποδοχών/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** ποσοστό επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
Τ: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
M: +32 (0) 494 46 95 24
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

